

Lausunto STM:n lausuntopyyntöön (VN/35922/2023)

Lausunnon antaja: Auranmaan Ambulanssi Oy

Teuvo Arvola, toimitusjohtaja

1. Lausunto ensihoitopalveluun sisältyvien sekä ensihoitopalveluun sisältyvämmien ambulanssilla toteutettavien kuljetusten järjestämis- ja rahoitusvastuun siirrosta hyvinvointialueille, sisältäen asiakasmaksujen muutokset ja kanavointiratkaisun:

Auranmaan Ambulanssi Oy katsoo, että esitetty uudistus, jossa kiireettömien sairaankuljetusten Kela-korvaus poistettaisiin ja järjestämis- sekä rahoitusvastuu siirrettäisiin hyvinvointialueille, on vakavasti ongelmallinen sekä potilasturvallisuuden, palvelujen yhdenvertaisen saatavuuden että yksityisten palveluntuottajien toimintaedellytysten näkökulmasta. Vastustamme ehdotettua muutosta.

Hallitusohjelmassa viitataan ensihoitokuljetusten siirtoon hyvinvointialueille, mutta kiireettömien sairaankuljetusten osalta vastaavaa linjausta ei ole esitetty. Lausuntopyynnössä esitetty malli ei perustu hallitusohjelmaan eikä parlamentaariseen valmisteluun. Uudistus muuttaisi olennaisesti nykyistä järjestelmää ilman riittävää vaihtoehtoista mallia.

Kiireetön sairaankuljetus on olennainen ja toimiva osa terveydenhuoltojärjestelmää, joka mahdollistaa haavoittuvassa asemassa olevien henkilöiden – kuten iäkkäiden, liikuntarajoitteisten ja saattohoitopotilaiden – pääsyn hoitoon tilanteissa, joissa taksi ei ole käyttökelpoinen eikä ensihoitoa tarvita. Palvelua tuottavat tällä hetkellä yksityiset toimijat aluehallintoviraston luvalla ja Kelan määrittämin ehdoin.

Mikäli Kela-korvaus poistetaan ilman, että hyvinvointialueilla on valmis rahoitus- ja järjestämismalli, uhkana on:

- Palveluntuottajien markkinoilta poistuminen, mikä heikentää potilaiden hoitoonpääsyä erityisesti maaseudulla.
- Ensihoitoyksiköiden sitoutuminen kiireettömiin tehtäviin, jolloin niiden valmius varsinaisiin hätätilanteisiin heikentyy.
- Kilpailu- ja yleisötapahotumien turvallisuuden vaarantuminen yksityisten ambulanssien poistuttua päivystyksestä – julkinen sektori ei voi tuottaa tätä palvelua ilman kilpailutusta.
- Kansanterveyden ja alueellisen yhdenvertaisuuden heikentyminen.

Lisäksi korostamme, että **sairaan kuljetusindeksin säilyttäminen on välttämätöntä**. Kyseinen indeksi on mahdollistanut kustannusnousun kompensoinnin palveluntuottajille ja sen poistaminen romuttaisi alan taloudellisen kestävyuden. Sairaan kuljetuksen kulurakenne muodostuu pääosin palkka-, polttoaine- ja lääkintävarustekustannuksista, joiden hinnat ovat viime vuosina nousseet merkittävästi.

Haluamme tuoda esiin myös professori Markku Kuisman (HUS) asiantuntija-arvion, jonka mukaan kiireettömien sairaankuljetusten siirtäminen alueille ilman toimivaa mallia vaarantaa koko ensihoitojärjestelmän ja voi johtaa kustannusten nousuun sekä palvelun saatavuuden heikkenemiseen. Tämän näkemyksen tulee painaa lainsäädäntötyössä.

2. Lausunto muista esitetyistä asiakasmaksumuutoksista (indeksisääntelymuutokset ja käyttämättä jätetyn palvelun maksun muutokset):

Kannatamme indeksisääntelyn päivittämistä, mikäli se turvaa maksujen kohtuullisen kehityksen ja hyvinvointialueiden taloudellisen kestävyys. Kuitenkin sairaankuljetuksen indeksijärjestelmän poistamista emme hyväksy, sillä sen säilyminen on kriittistä alan sopeutumiskyvylle talouden vaihteluihin.

Käyttämättä jätetyn palvelun maksun korottaminen ei suoraan koske kiireettömiä sairaankuljetuksia, mutta korostamme, että kuljetusperuutusten syyt ovat usein potilaasta tai hoitolaitoksesta riippumattomia. Mahdollinen laskutuspotentiaali on arvioitava tarkasti, jottei kohtuuttomia maksuja kohdisteta asiattomasti potilaisiin tai palveluntarjoajiin.

3. Lausunto esityksen vaikutusarvioinneista:

Esityksen vaikutusarviointi on puutteellinen. Erityisesti seuraavat asiat on jätetty arvioimatta:

- Kuinka moni nykyinen palveluntarjoaja voisi realistisesti jatkaa toimintaansa hyvinvointialueiden kilpailutusten myötä.
- Urheilu- ja tapahtumaturvallisuuden vaikutukset yksityisten ambulanssien saatavuuden heikentyessä.
- Kansanterveydelliset ja yhteiskunnalliset seuraukset (esim. syrjäseutujen palvelujen heikentyminen, palvelujen keskittyminen ja yhdenvertaisuuden väheneminen).
- Riski siitä, että alueet joutuvat tulevaisuudessa hankkimaan palvelun takaisin korkeammalla hinnalla, mikäli nykyinen toimiva palvelurakenne hajoaa.

Esityksen jatkovalmistelussa tarvitaan merkittävästi laajempaa ja perusteellisempaa vaikutusarviointia, jotta säädöspohja on kestäväällä ja faktapohjaisella perustalla.

4–7: Ei lausuttavaa

(Kohdat koskevat vain hyvinvointialueita, kuntia tai opetus- ja kulttuuriministeriötä.)

Yhteenveto:

Auranmaan Ambulanssi Oy esittää, että:

- **Kela-korvaus kiireettömistä sairaankuljetuksista säilytetään.**
- **Sairaan kuljetusindeksi pidetään voimassa erillisenä mekanismina.**

Näiden muutosten toteuttaminen ilman toimivaa korvaavaa järjestelmää vaarantaa vakavasti ensihoidon kokonaisuuden, yksityisten palveluntuottajien olemassaolon sekä kansalaisten yhdenvertaisen hoitoon pääsyn.

Teuvo Arvola

Toimitusjohtaja

Auranmaan Ambulanssi Oy

